

Un dèficit fiscal injust i insostenible

MIQUEL RUBIROLA I TORRENT

Quan el 15 de juliol el govern de la Generalitat de Catalunya va acceptar el nou acord de finançament autonòmic va manifestar, en anuncis publicitaris a tota pàgina dels diaris, que aquell acord “desenvolupa l'Estatut en la seva potencialitat”; “és un acord bilateral Generalitat-Estat”; “és just per a Catalunya”; “és transparent”, i és “estable” perquè perdurará en el temps. Malauradament, el govern de la Generalitat ha acceptat i defensat un acord que fa aigües per

tot arreu com han fet palès nombrosos economistes i experts en finances públiques, entre ells l'agència internacional de qualificació de riscos financers Standard & Poor's, que ha qualificat l'acord de fiasco, és a dir, de fracàs complet.

En el nostre article del mes de setembre en aquesta mateixa revista, vam explicar per què l'acord de Madrid no compleix el principi bàsic de bilateralitat Estat-Generalitat; quines seran les conseqüències negatives per a Catalunya pel fet de no aplicar els factors diferencials establerts a l'Estatut; els inconvenients que comportarà aplicar un acord que no garanteix l'anivellament imprescindible entre les comunitat autònomes; la gravetat de no complir el principi d'ordinalitat establert a l'Estatut; la manca de compromís concret de l'Estat pel que fa als diners que ha de rebre la Generalitat de Catalunya, i la manera com perjudicava a Catalunya el calendari del finançament acordat. En aquest article parlarem de la greu problemàtica del dèficit fiscal que pateix Catalunya, dèficit que persistirà després de l'acord de finançament.

CATALUNYA PATEIX UN ESPOLI FISCAL SENSE PRECEDENTS A EUROPA AMB UN EFECTE MOLT NEGATIU EN ELS SERVEIS PÚBLICS I LES INFRAESTRUCTURES

Segons dades oficials publicades, Catalunya ha lliurat cada any a l'Estat espanyol, sense cap contrapartida, al voltant del 9 - 10% de la seva riquesa (producte interior brut). És a dir, la quantia dels impostos que hem pagat els catalans i que hem lliurat a l'Estat espanyol ha estat superior en uns 18.000 - 20.000 milions d'euros anuals a tota la despesa pública efectuada a Catalunya, tant a través de la Generalitat com de les in-

versions directes efectuades per l'Estat. Formar part de l'Estat espanyol costa 8.100 euros anuals a cada llar catalana i 2.700 euros anuals a cada català. Aquest cost és resultat del que s'anomena “el dèficit fiscal”, que a Espanya es produeix a partir d'una injustificada i falsa “solidarietat” de les zones més “riques” d'un territori respecte a les més “pobres”. Amb el greuge, a més, que el País Basc i Navarra, les més riques de l'Estat, estan exemptes d'aquesta “solidarietat”.

Allò que s'ha esdevingut a Espanya i que ha perjudicat molt Catalunya és que el dèficit fiscal que patim és més del doble del que a Europa aporten les zones més riques, on de cap manera la solidaritat pot superar el 4% del producte interior brut d'una zona que és més rica que les altres. A més, no hi ha cap lloc a Europa, cosa que sí que passa a Espanya, que zones de l'Estat que estan per damunt de la mitjana en renda per habitant rebin diners en concepte de solidaritat, i que zones que estan per sota de la mitjana en despesa pública per càpita aportin diners sense contrapartides, com és el que li passa a Catalunya.

Per culpa del dèficit fiscal, els nostres serveis i béns públics de caràcter social, com ara l'educació, la sanitat i els serveis socials, i moltes de les nostres infraestructures i equipaments públics, estan sense els recursos necessaris imprescindibles. En l'àmbit educatiu, Catalunya dedica una despesa pública del 3,4% del producte interior brut, segons les darreres dades, del 2005, mentre que a la Unió Europea la mitjana se situa en el 5%. En sanitat, la despesa pública a Catalunya és el 4,2% del PIB, mentre que a la Unió Europea la mitjana és del 6,1%. Si tenim en compte que la sanitat i l'educació suposen gairebé

la meitat del pressupost de la Generalitat, tenim un indicador clar de com la manca de finançament es correspon amb un nivell de despesa inferior al de la Unió Europea i, per tant, molt més baix que el de països amb un nivell de renda similar.

Tots els experts en finançament públic indiquen que el nostre dèficit fiscal és insostenible i és injust. Per això, entre altres raons, es va aprovar un nou Estatut d'Autonomia, el del 2006 que va establir un nou marc legal d'obligat compliment per part del govern de l'Estat i el de la Generalitat.

EL NOU ACORD DE FINANÇAMENT NO RESOL L'ESPOLI FISCAL DE CATALUNYA

Segons el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, que encapçala el conseller Antoni Castells, el resultat del nou finançament aportarà uns ingressos que s'han de comparar amb el dèficit fiscal de Catalunya i amb el dèficit públic de la Generalitat. Les xifres que s'esmenten a continuació són resultats i estimacions fetes pel mateix Departament d'Economia i Finances, estan expressades en euros constants del 2009 i les xifres d'ingressos depenen de l'índex de variació dels ingressos tributaris de l'Estat. Quan el govern diu que la Generalitat ingressarà 4.028 milions d'euros el 2012, això es produirà si augmenta l'índex de recaptació un 3% i és en euros del 2009, cosa que vol dir que amb la inflació valdrà menys el 2012.

Una anàlisi comparada de les xifres anteriors palesa sense cap possibilitat de dubte que el nou acord de finançament defensat pel govern de la Generalitat no compensa de cap manera el dèficit

	Increment de diners que obtindrà la Generalitat amb el nou acord 2009	Dèficit fiscal de Catalunya	Dèficit públic de la Generalitat
Any 2008	0	18.000 M €	4.800 M €
Any 2009	2.151 M €	20.000 M €	5.000 M €
Any 2010	2.613 M € - 2.692 M €		
Any 2011	3.013 M € - 3.196 M €		
Any 2012	3.687 M € - 4.012 M €		

fiscal que pateix Catalunya. És evident que la Generalitat no tindrà els diners imprescindibles que es necessiten per a sanitat, educació, serveis socials, equipaments, infraestructures i serveis públics en general. I no és de gent de bé comparar els resultats de l'acord de finançament del 2009 subscrit pel govern de la Generalitat amb l'Estatut del 2006 sota el braç amb els acords econòmics assolits els anys 1993, 1996 i 2001 negociats pels governs de la Generalitat amb l'únic Estatut vigent aleshores, que era el del 1979.

L'Estatut del 2006 va establir, també, que per compensar el dèficit fiscal que pateix Catalunya, l'Estat ha d'invertir directament en infraestructures molt més del que ha fet fins ara. Ha estat un escàndol majúscul de la democràcia el fet que l'import de la inversió directa de l'Estat a Catalunya sempre hagi estat pressupostat molt per sota del nostre producte interior brut; i, a més, només una part d'allò que s'havia pressupostat s'ha concretat en inversions realment efectuades. Els anys 2006, 2007 i 2008, l'Estat espanyol no ha complert allò que diu la disposició addicional tercera de l'Estatut, que obliga que la inversió de l'Estat a Catalunya en infraestructures per a un període de set anys sigui equivalent al pes del producte interior brut de Catalunya.

LES CONSEQÜÈNCIES POLÍTIQUES DELS INCOMPLIMENTS PER PART DE L'ESTAT I DE LA GENERALITAT

Malauradament, és un fet que l'Estat no compleix les obligacions establertes a l'Estatut d'Autonomia del 2006, i és també un fet que el govern de la Generalitat ha acceptat un nou acord de finançament que, com diu Standar & Poor's, és un fiasco. Això ha comportat una ruptura de les regles institucionals que presidien l'Estatut del 2006, ja que el pacte polític entre Catalunya i Espanya s'ha vist reduït al no-res. El govern tripartit diu que sortirem d'aquest atzucac aplicant l'article 150.2 de la Constitució, que possibilita la transferència de competències i la facultat legislativa a les Comunitats Autònomes. Això és retornar als anys noranta i suposa qüestionar a fons les bases l'Estatut d'Autonomia del 2006, que va ser votat en referèndum pel poble de Catalunya.

En el moment d'escriure aquestes ratlles no s'ha pronunciat encara el Tribunal Constitucional en relació amb la legalitat d'alguns articles fonamentals de l'Estatut. Nogensmenys, amb el nou acord de finançament acceptat pel govern de la Generalitat i amb l'incompliment de les obligacions de l'Estat en matèria d'inversions públiques i de traspàs de competències, ja s'ha fet molt difícil confiar que l'Estatut del 2006 permeti una nova etapa fructífera per a Catalunya.

Arenys de Mar, 1 de setembre de 2009